

ONZE BERGEN RAAKTEN DE HEMEL

meulenhoff.nl

Tsering Yangzom Lama

Onze bergen raakten de hemel

ROMAN

Vertaald door Hi-en Montijn

MEULENHOFF

ISBN 978-90-290-9737-6
ISBN 978-94-023-2019-0 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *We Measure the Earth with Our Bodies*
Omslagontwerp: Bloemendaal & Dekkers
Omslagillustratie: © Bloemendaal & Dekkers / iStock
Auteursfoto: © Paige Critcher
Vormgeving binnenwerk: Adriaan de Jonge

© 2022 Tsering Yangzom Lama
© 2023 Nederlandse vertaling Hi-en Montijn en Meulenhoff Boekerij bv,
Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk,
fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Aan mijn moeder en wijlen mijn vader,
aan al mijn familieleden verspreid over tijd en ruimte,
aan iedere ziel die een thuis heeft bezeten, verloren en gezocht.*

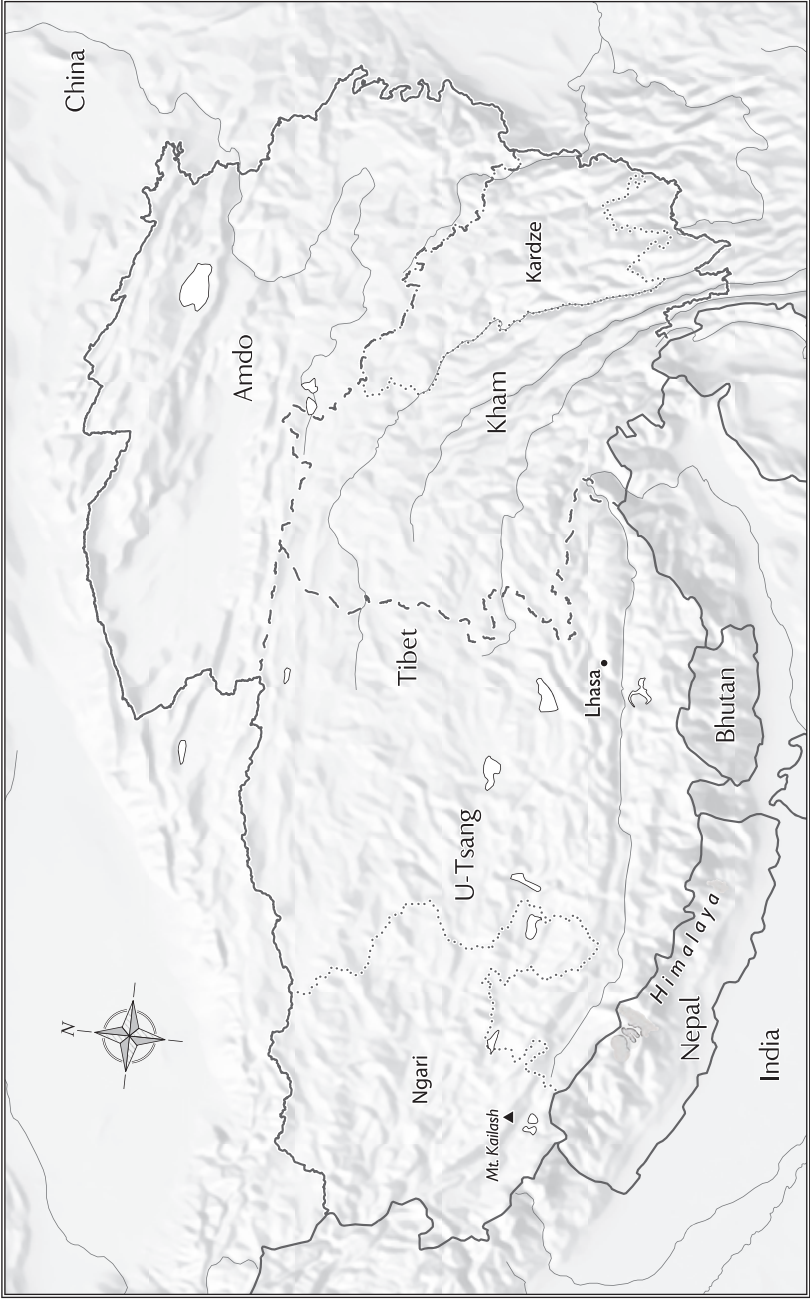
Verspreid door heel Tibet
zijn talloze plaatsen waar ik de leer heb beoefend.
Er is niet een handvol aarde hoe klein ook
dat niet mijn zegen heeft gekregen.

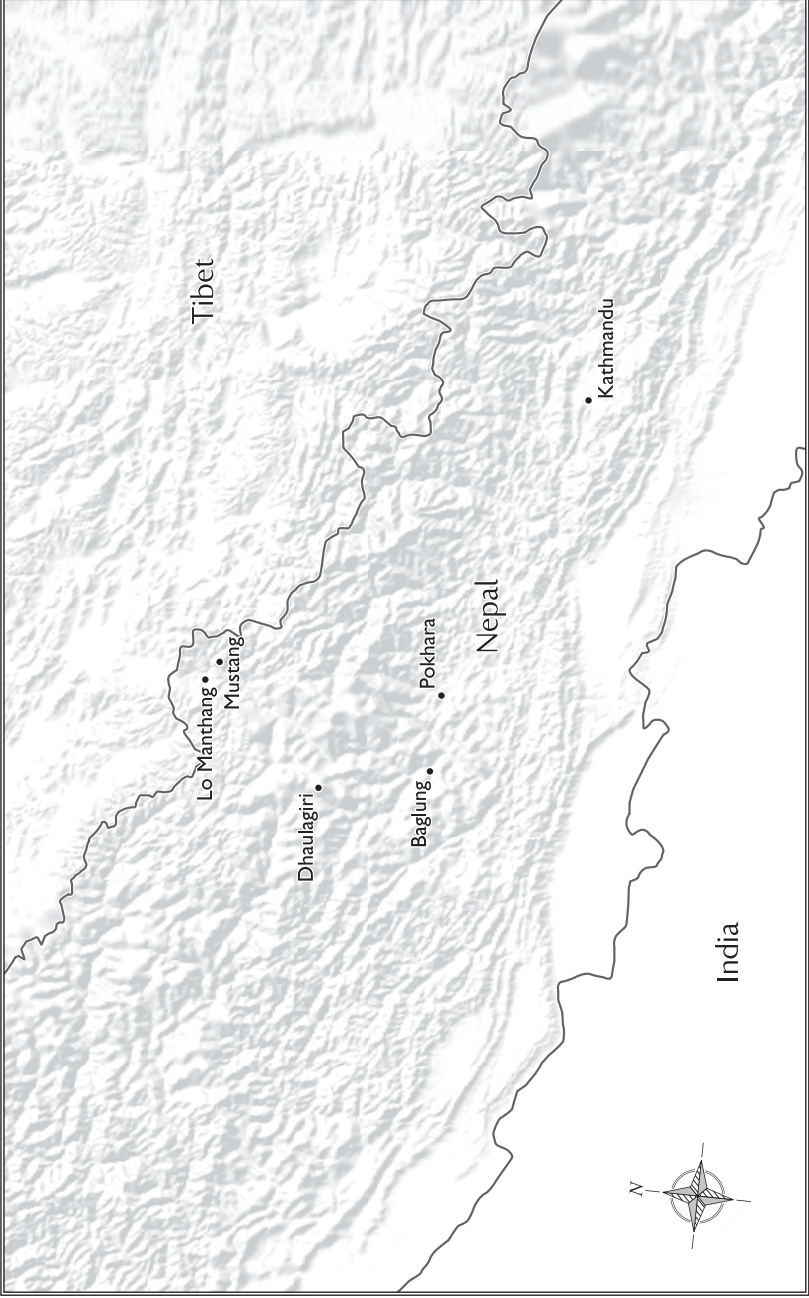
In de toekomst zullen successievelijk de tekenen van waarheid
onthuld worden, een voor een als schatten geopenbaard.
Op een onvoorstelbaar aantal kleine plekken,
waar mijn handen en voeten in steen staan afgedrukt,
zijn mantra's, zaad, lettergrepen en beelden geplaatst,
achtergelaten als de basis voor geloof in de toekomst,
bedoeld als steun voor hen die met mij in contact staan.

– PROFETIE VAN YOGINI, YESHE TSOGYAI, ACHTSTE EEUW

Inhoud

I	DOCHTERS	
	Lhamo, 1960	15
	Dolma, 2012	103
II	ZUSSEN	
	Lhamo, 1973	167
	Tenkyi, 2012	217
III	GELIEFDEN	
	Lhamo, 1984	273
	Samphel, 2012	313
IV	IK	
	Dolma, 2012	357
	Dankwoord	4II

DEEL I

Dochters

Lhamo

I

Grens tussen West-Tibet en Nepal

Voorjaar 1960

Ama was een orakel. Mijn moeder beseftte dat pas laat in haar leven, toen haar maandelijks bloedingen waren opgehouden en zich inwendig iets anders had geopend. Sommige mensen in ons dorp noemden het een aandoening. Ze zeiden dat het een barst in haar brein was, waardoor ze openstond voor geesten die haar zouden verteren. Maar Ama hield vol dat het een zegen was om haar lichaam ter beschikking van de goden te stellen zodat ze via haar konden spreken. Te zijner tijd zou iedereen luisteren en de woorden van een overigens doodgewone vrouw zouden ons door de aanstaande moeilijkheden gidsen.

Niet alleen mijn moeder was veranderd. Horden wolven en ratten zwermde uit door onze vallei. Vervolgens was er een aardbeving, die een rafelige scheur in ons dorpsklooster veroorzaakte. En net toen ik leerde praten kwam het nieuws dat invallers onze grens waren gepasseerd en als twee enorme slangen ons land binnendrongen. In de verre stad Kardze keken mensen toe hoe ze in lange linies de rivier overstaken en zich in de hooglanden ingroeven. Ze wilden het Bevrijdingsleger van het Volk genoemd worden, maar wij kenden hen als de Gyami, een volk uit de oostelijke laaglanden.

In de daaropvolgende jaren vlogen de geruchten rond als kraaien en haalden zelfs ons dorp helemaal in het westen. Ik was nog maar een klein meisje, maar toch bereikten vele van die geruchten mijn

oor voordat iemand anders van mijn familie ze opving. Mijn bron was Lhaksam, mijn oudste vriend. Hij werkte voor een reizende koopman die evenzeer in kletspraat handelde als in ijzeren potten en pannen. Tijdens onze vrije momenten liepen Lhaksam en ik samen over de weidegronden, terwijl mijn kleine zusje op mijn rug hing of door het gras dribbelde. In die heuvels vertelde Lhaksam mij de schokkendste verhalen. De Gyami-soldaten hadden in het oosten akkers ingepikt en veel van onze mensen kwamen nu om van de honger. *Geen graan, geen zout, geen vlees en zelfs geen boter.* Toen ik dat hoorde, liep ik als verdoofd rond, niet in staat me een leven zonder boter voor te stellen. Lhaksam zei dat het weliswaar rustig was in onze regio, maar dat er in het oosten zwaar verzet werd geboden, op plaatsen waar ijzeren vogels door de lucht cirkelden en het grote en kleine kogels regende, waarbij hele steden vernietigd en lichamen verminkt werden alsof ze kleifiguurtjes waren, waar daken uiteengereten werden en niemand kon zeggen of ze het stoffelijk overschot van een dierbare of dat van een onbekende hadden gevonden. Maar ik vertelde deze dingen nooit verder aan mijn familie. Ik sprak er met niemand over.

En toen kwam ons de afgelopen lente een verschrikkelijke list ter ore: een plan om de Illustere naar het huis van de draak te lokken. Toen die valstrik bekend werd, verzamelden duizenden van ons volk zich in Lhasa voor het zomerpaleis en vormden met hun lichamen een beschermende cirkel. Zelfs toen de soldaten opmarcheerden en de stank van buskruit door de lucht kolkte, weigerden onze mensen te vertrekken. Om een bloedbad te voorkomen vermomde de Illustere zich als een gewone man en vluchtte 's nachts via het zuiden naar een ander land. Dat deed ook het grote Nechung Orakel, die hun vluchtroute door de bergen had voorspeld. Toen de vreemde troepen vernamen dat onze leider ervandoor was, doorzeefden ze de menigte met kogels en bezaaiden de straten met lichamen.

Na het vertrek van de Illustere was de zon uit onze hemel weggevaagd. Bloemen weigerden te bloeien en onze jaks gaven geen melk. In die duisternis vroeg iedere familie in ons dorp zich af of het tijd was om te vertrekken, om onze leider naar het laagland te volgen tot de dag waarop ze veilig konden terugkeren. Anderen herhaalden

een sombere, oude profetie: *Als de ijzeren vogel vliegt en de paarden op wielen rennen, zal het Volk van de Eeuwige Sneeuw als mieren over de aardbodem verstrooid worden.*

Op die dag, bijna tien jaar nadat ze onthuld had dat de goden tegen haar hadden gesproken, zei Ama tegen ons: 'De tijd is gekomen. Ik moet mijn lichaam aan de geesten geven.'

Ik zat op de keukenvloer naast mijn zusje en keek naar het gezicht van mijn vader in de gloed van het vuur. Pala zei niets, terwijl wij op repen gedroogd vlees kauwden dat Ama in de winter had laten drogen. Ik zag dat onze vader zich in gedachten een voorstelling maakte van alles wat er voor ons zou veranderen, maar na een lange tijd fronste hij, waarbij hij in één keer al zijn nieuwe rimpels liet zien, en hij knikte instemmend. De volgende ochtend wist het hele dorp dat Ama de rituelen zou beginnen om de goden aan te roepen. Eindelijk zou ze hun hulp afsmeaken.

Het was begrijpelijk dat Tenkyi volgens Pala nog te jong was om de inwijding bij te wonen. Zij was net tien, maar ik kon niet geloven dat hij ook mij de kamer uit stuurde. Terwijl er minstens twintig mensen uit ons dorp de keuken binnenliepen, en velen van hen Tenkyi en mij tikjes op de wang gaven als om ons op te beuren, werden wij tweeën gedwongen om in de gang te wachten. Het lukte zelfs Lhaksam naar binnen te glippen, niet zonder breeduit naar mij te grijnzen. En ik stond daar maar nagelbijtend te wachten tot de gebeden begonnen. Toen wist ik ineens wat me te doen stond. Ik nam Tenkyi mee naar buiten en droeg mijn zusje op alle schapen uit de heuvels bij elkaar te drijven en terug te brengen, iets wat, ook met de hulp van onze hond Diksen, zeker een uur ging duren. Gelukkig gehoorzaamde mijn zusje die keer min of meer. Zij ging op zoek naar de schapen en ik rende weer naar huis om de ceremonie via een kier in de houten deur gade te slaan.

Ik keek over de opeengedrongen mensen heen en zag Ama op de grond zitten, met haar hoofd omlaag. Naast haar stond een leraar-monnik en zijn jonge helper, die doodsbang leek om deze opdracht uit te voeren; zijn gewone dagelijkse taak was immers melk en water naar het klooster dragen.

‘Als je een god bent,’ zei de oudere monnik met zijn gezicht naar mijn moeder, ‘dan neem je dit schort.’

De assistent haalde een schort tevoorschijn en bond dat om mijn moeders middel. Ama bleef naar de grond kijken; haar lichaam trilde.

‘Als je een god bent, dan neem je deze trommel en bel.’

De assistent plaatste deze instrumenten in de handen van Ama.

‘Kom naar deze vrouw, spreek tegen ons! Blijf niet boven op de berg, maar kom naar ons.’

Ama begon te beven en met een vogelachtig geluid te fluisteren. De assistent legde een zware, geborduurde cape over haar schouders en zette toen een vijfpuntige kroon op haar hoofd. Ondanks het gewicht van deze regalia sprong Ama overeind, en ze begon heen en weer te wiegen. Met grote, angstige ogen liep de assistent weg, maar hij werd teruggeroepen door de leraar-monnik.

‘Neem deze gouden drank,’ zei deze, en hij hield haar een kom bier voor.

Mijn moeder legde de instrumenten neer, pakte de kom aan, hief die op naar de hemel en dronk vervolgens als een man het bier in één teug op. Daarna danste ze, linksom en rechtsom draaiend, waarbij ze haar hoofd schokkend naar omlaag en heen en weer bewoog. De leraar-monnik greep in, drukte mijn moeders schouders omlaag om haar te doen ophouden en zei iets in haar oor. Ze schudde als een geschrokken paard en sprak in een taal die ik niet verstond. Was dat de taal van de goden? Bij het horen van mijn moeders woorden knikte de monnik, en hij stak zijn hand in een kom rijst. Met een elegant gebaar strooide hij een handvol korrels op de trommel die hij recht in zijn hand hield. Het klonk als ruisende regen en het klinkt nog steeds na in mijn hoofd.

‘Het is gevaarlijk om de goden aan te roepen,’ zei hij tegen het publiek. ‘We moeten er zeker van zijn dat we niet bij vergissing een kwade geest hebben opgeroepen.’

De leraar-monnik legde uit dat als een kwade geest haar lichaam binnendrong, dat chaos tot gevolg zou hebben voor Ama en iedereen die hulp zocht. Maar als er een geest binnenkwam op het moment dat er nog een deel van haar bewustzijn in haar lichaam was,

dan zou mijn moeder half god en half mens worden en konden we haar woorden niet vertrouwen. Toen ik dit hoorde, begon ik te beven. Als de goden nooit het lichaam van mijn moeder verlieten, zou ze nooit meer zichzelf zijn. Waarom zou Pala hiermee instemmen? Maar het was al veel te laat om te stoppen. De leraar zei dat het tijd was voor de test. Ama moest zonder te kijken kunnen zeggen hoeveel rijstkorrels er op de trommel waren gevallen. En ze moest ook weten wat dat aantal betekende. Wat dat voorspelde. Met mijn gezicht tegen de deur gedrukt spande ik me in om het resultaat te horen.

Ik kreeg mijn antwoord toen de oudere monnik langzaam knielde en diep voor mijn moeder boog. Uit de menigte die zich ook op de grond wierp steeg een golf van gebeden op. Alleen ik bleef staan en turend door de spleet probeerde ik tevergeefs een glimp van mijn moeders gezicht op te vangen. Toen voelde mijn borst aan als zware klei, en met mijn handen boven mijn hoofd gevouwen werd ik met mijn gezicht omlaag naar de vloer van ijskoude modder getrokken, terwijl mijn biddende lippen snel bewogen en mijn borstkas zich met lucht vulde.

Het gerucht verspreidde zich over de westelijke vlakten. Mensen kwamen – enigszins op hun hoede en nieuwsgierig – om mijn moeder te consulteren; dan bogen en spraken ze op gedempte toon zoals ze dat in een klooster deden. Zelfs mijn vaders oude vriend, Choesang, klopte bij ons aan, met zijn ziekelijke zoon die zich achter hem had verstopt.

‘Alles is veranderd,’ zei Pala. ‘Maar voor mij is ze nog gewoon mijn Yangchen.’

‘Ja, dat zal wel,’ antwoordde Choesang. Hij schikte zijn versleten mouwen netjes en installeerde zich om te wachten tot Ama zijn zoon kon ontvangen.

In de daaropvolgende dagen nam Pala twee meiden in dienst om te assisteren bij de bezoekers. Tenkyi en ik zagen ze rondom het huis lopen met thee en voedsel en ceremoniële voorwerpen voor de voorspellingen, terwijl uitgedroogde, afgejakkerde paarden op het erf de genezing van hun meesters afwachtten. Hoeveel honderden

kwamen er in die vreemde tijd, in het jaar voordat we wegvluchtten uit de hooglanden? Hoeveel waren het er die, met hun door het stof slepende, uitheemse gewaden en hun geur die tot laat in de avond bleef hangen, op onze deur klopten? Zelfs nu nog, zo ver van huis, zie ik als ik mijn ogen sluit de bijzondere dessins van zijde en brokaat op hun mouwen en kragen. Ik zie het rode kleed voor me dat de vrouw van een verre krijgsheer droeg, een magere, witharige vrouw die was gekomen om te vragen of het huwelijk van haar kind een goed lot was beschoren. Haar eigen huwelijk, zei ze, was ongelukkig geweest en wat mijn moeder ook zei, de vrouw kwam weer terug om te vragen of ze ondanks haar slechte gezondheid en de invallende troepen een pelgrimsreis naar Lhasa moest maken. En net toen Tenkyi en ik gewend geraakt waren aan haar bezoeken, gingen de zomer en herfst voorbij zonder enig teken van haar. Toen ging het gerucht dat ze in een put was gevallen, of naar de bodem ervan was geroepen door de geest van een demon. Nu lijkt het waarschijnlijker dat ze door de Gyami gevangen was genomen.

Verder kwamen er mensen met vragen over de gezondheid van hun kuddes, of ze wilden weten of ze thuis of in de heuvels naar een verloren turkoois moesten zoeken. Sommigen leden aan melancholie of rusteloosheid. Ze zeiden dat alleen Ama de bron van hun verdriet kon noemen. Alleen zij kon het kwaad uit hun lijven bannen. Ja, dat zeiden ze.

Niet lang na Ama's inwijding deed de slang zijn intrede in ons dorp. Een colonne donkere vrachtwagens die de aarde omwoelden en stofwolken deden opwaaien. Maar de buitenlanders waren niet zo schrikwekkend als ik me had voorgesteld. Ik had bijna verwacht dat er horens uit hun hoofd groeiden. Maar het waren gewoon jonge mannen en vrouwen, die volhielden dat ze niet waren gekomen om ons kwaad te doen. Ze wilden alleen maar iedereen verzamelen en een gesprek voeren. We werden verzocht te doen wat ze zeiden en dus liepen Tenkyi en ik naar het dorpsplein, met Diksen vlak achter ons aan. Het was een grote menigte, maar wij glipten erdoorheen naar de voorste rij.

'Wij hebben gehoord over orakels in jullie streek,' zei de aanvoer-

der; de woorden van zijn land werden vertaald door een voormalige zouthandelaar die nu voor de invallers werkte.

‘Het is tijd om deze geruchten grondig te onderzoeken,’ vertaalde de koopman, maar zijn accent uit Lhasa was voor ons moeilijk te begrijpen.

Terwijl de aanvoerder zijn orders uitdeelde, zag ik hoe knap hij was, ook al bewoog hij zijn hoofd op een schokkerige manier. Hij kon niet ouder dan vijftwintig zijn.

Twee soldaten brachten drie vrouwen naar voren. Ama was erbij. Ik trok onmiddellijk Tenkyi zo dicht tegen me aan dat ze geen kik zou geven. We keken toe terwijl de vrouwen naar het midden van het plein liepen en het bevel kregen naast elkaar te gaan staan. Ama hield haar blik op de heuvels gericht, terwijl de twee andere vrouwen naar de menigte keken alsof ze zwigend om hulp vroegen. De mensen mompelden en bewogen onrustig. Zelfs Diksen gromde van onder zijn ruige, over zijn ogen hangende haren, dus gaf ik hem tweemaal een por met mijn been om hem stil te houden.

‘Als de krachten van deze zogenaamde orakels echt zijn,’ zei de koopman, ‘als dit bijgeloof ergens op is gebaseerd, dan zullen deze vrouwen vast en zeker voor een eenvoudige test slagen.’

Een soldaat droeg een grote kom water naar het midden van de menigte. Hij liep een rondje om te laten zien wat er in de kom zat. In het water lagen meerdere kleine stenen. Allemaal gewone stenen, op één na. Dat was een helrode koraal.

‘Net zo rood als de ster op mijn pet,’ zei de soldaat glimlachend, en hij wees naar zijn hoofd.

Een paar mensen vertrokken hun gezicht tot een grijns en lachten op hun beurt zenuwachtig. De soldaten gingen naar de eerste vrouw en blinddoekten haar. Ik zei tegen mezelf dat we niets te vrezen hadden. Deze test was zoals de andere die Ama tijdens haar initiatie had moeten afleggen. Ze vond vast en zeker de koraal tussen de kiezels.

Maar net toen de soldaten Ama blinddoekten, kwam Pala eraan, en hij nam Tenkyi in zijn armen en mij bij mijn hand. ‘Niks zeggen,’ zei hij. We glipten stilletjes weg, met behulp van een paar mensen die ons dekten.

Thuis duwde Pala ons naar binnen, maar zelf bleef hij buiten.

Hoewel hij kalm probeerde te klinken, was zijn stem gespannen, alsof hij vliegen die in zijn keel zaten probeerde door te slikken. 'Lhamo, breng je zusje naar bed,' wist hij uit te brengen voordat hij weer wegging, terug naar het dorpsplein.

Toen we niet langer zijn voetstappen hoorden, bracht ik Tenkyi naar ons bed, ik trok de dekens over onze hoofden en vertelde de verhalen van de slimme held Aku Tonpa totdat mijn zusje in slaap viel.

Laat op de avond kondigden de jakbellen de terugkeer van onze ouders aan. Ik gluurde in hun kamer en zag tot mijn stille opluchting dat Ama haar regalia en instrumenten opborg in een houten kist. In de daaropvolgende dagen leerde ik uit flarden gesprekken wat er gebeurd was. Alle drie de vrouwen waren gezakt voor de test en ze mochten niet langer meer voorspellingen doen en genezingen verrichten. Enkele weken lang was het huis rustig en werd er geen beroep op mijn moeder gedaan. Maar langzaamaan klopten de mensen uit ons dorp weer 's avond op onze deur, en daarna kwamen de bezoekers van verder weg. Iedereen was het er kennelijk over eens dat de test van de Gyami doorgestoken kaart was.

'Deze soldaten hebben door de hele streek testen uitgevoerd,' zeiden ze.

'Ik heb gehoord dat de klootzakken ieder medium dat op hun pad kwam hebben laten zakken.'

'Wij hebben al achthonderd jaar orakels in deze streek.'

'Sinds mensenheugenis! Nog voordat de leer van Boeddha naar dit land kwam.'

'Niets en niemand kan onze goden weerhouden tegen ons te spreken.'

Maar ik had het gehad met de voorspellingen. Ik had mijn vaders gezicht gezien toen hij ons weghaalde van het dorpsplein. In mijn verbeelding had ik de afgehakte handen van mijn moeder op ons dak zien vallen. Elke keer dat er thuis midden in de nacht een ritueel plaatsvond, verliet ik met Diksen het huis en zwierven we bij maanlicht door de heuvels. Zelfs overdag bleef ik van huis weg en verkoos ik in plaats daarvan naar de speciale werkzaamheden van de soldaten te kijken.

Op een middag hoorde ik gebonk boven mijn hoofd. Ik ging het

dak op en zag soldaten boxen bevestigen aan de stokken waaraan wij gewoonlijk gebedsvlaggen hingen. Onze vlaggen waren, ondanks het feit dat ze beschreven waren met heilige teksten die nooit met de grond in aanraking mochten komen, weggegooid, in een hoek van het dak. Ik raapte de besmeurde gebedsvlaggen snel op zodat we ons er naar behoren in een vuurceremonie van konden ontdoen. Een van de soldaten kwam naar me toe en knielde. Hij zag er jong uit, was misschien een paar jaar ouder dan ik. Ik wees naar boven en vroeg waar die boxen voor dienden. Hij antwoordde in een scherpe, nasale taal. Toen ik dat niet begreep, deed hij een tweede poging: hij vormde met zijn handen een kom om zijn mond en bewoog zijn lippen alsof hij riep. Ik schudde lachend mijn hoofd. Daarop deinsde hij geërgerd achteruit, stond op en liep weg. Ik zal nooit zijn gezicht vergeten. Bijna volmaakt vierkant. Met zijn haar, dat over zijn voorhoofd in slappe pieken viel en aan de zijkant dicht bij de schedel was afgeknipt, was zijn hele voorkomen nauwkeurig onder controle.

Het zal de volgende ochtend geweest zijn dat er vreemde, schelle muziek uit die boxen blèrde, uur na uur, slechts onderbroken door lange toespraken. Ama liep met haar oren dichtgedrukt op en neer in de keuken en Diksen hield niet op met blaffen. Uiteindelijk brachten Tenkyi en ik hem naar de veestal, waar hij zijn zwarte pluizige kop in het hooi kon verstoppen. We zaten daar met onze handen op Diksens trillende rug en ik dacht terug aan de dag waarop Ama door de soldaten werd getest. Ik vroeg me af of ze ons in de menigte had opgemerkt, of ze wist hoe bang we waren geweest. Keek ze die dag naar de heuvels omdat daar de goden verblijven, of omdat ze ons niet in de ogen kon kijken?

Al snel was het te gevaarlijk om met de voorspellingen door te gaan, zelfs in het geheim. De soldaten werden brutaal. Ze noemden zich onze leiders en rekruteerden uit elk gezin één mannelijk kind dat soldaat of arbeidskracht voor het leger moest worden. Wij leidden, zeiden ze, maar een primitief bestaan.

Op een avond beval een stem uit de lawaaiige boxen op onze daken dat iedereen naar het klooster moest gaan. Toen we bij de ge-

bedshal aankwamen, stonden de monniken al buiten in een rij. Er waren zelfs een paar nonnen, die kennelijk uit het klooster in de heuvels gehaald waren. Voor hen stond een kist met ijzeren gereedschappen, zoals sikkels en hamers.

‘Jullie moeten elk beeld daarbinnen kapotslaan,’ schreeuwde de aanvoerder. In ons klooster stonden honderden beelden, sommige zo klein dat ze in de palm van mijn hand pasten, en het grootste was een drie verdiepingen hoog gouden standbeeld van goeroe Rinpoche, waarin edelstenen zaten.

‘Van de standbeelden gaan ze kogels maken,’ fluisterde Lhaksam.

‘Dat meen je niet. Hoe?’ vroeg ik.

‘Ze smelten de beelden en van het metaal maken ze kogels, Lhamo. En daarna doden ze ons met onze eigen goden.’

De nonnen en monniken liepen naar voren en weigerden. Sommigen protesteerden klagend, anderen knielden op de grond, vouwden hun handen voor zich en begonnen gebeden op te zeggen voor de bevrijding van alle wezens. De legercommandant gaf een teken en een voor een begonnen de soldaten de monniken en nonnen met hun geweren te slaan. Elke slag maakte een soppend en krandend geluid, terwijl de verdedigers van ons klooster op de grond ineenstortten. Ze vielen zo gemakkelijk dat ik me afvroeg waarom ons volk slechts monniken en nonnen had, en geen leger.

De volgende ochtend werden we weer naar het klooster geroepen. De soldaten hadden nu bedelaars gerekruteerd om de heilige relikwieën te vernietigen. Een van hen bood zich aan om het drie verdiepingen hoge beeld van goeroe Rinpoche omver te halen, maar voordat hij begon, bedekte hij het gezicht van het standbeeld met een laken. Vervolgens hakte hij er met een bijl een paar keer op in, maar zijn zwakke armen sloegen nauwelijks een splinter van het metaal. Hij deed er bijna een week over om het beeld volledig te verwoesten, waarin hij uiteindelijk honderden kostbare brokjes turkoois, koraal en zelfs de zeldzame dzi-steen aantrof. Ze huldigden hem als een proletarische held en schonken hem een huis van een grondbezitter, maar hij verloor al snel zijn verstand en zwierf met zijn kettingen van edelstenen door onze vallei, waarbij hij lachend voortdurend op zijn eigen hoofd sloeg.